

Utilitats dels asfòdels de les illes Balears

per

J. SANTAMARIA

La tija floral o escapus de l'*Asphodelus microcarpus* té el nom vulgar d'*aubó* (albó) i quan és seca el de *caramuixa*, emprada no fa molts anys per a fer *lluquets* a Menorca. Per a preparar els lluquets tallaven les caramuixes en seccions d'uns 15 cm i les dividien longitudinalment en quatre tires en creu. Aleshores les amanadaven com si fossin manats de teies i untaven els dos cap amb sofre fos. Cada tira o lluquet era utilitzat dues vegades, acostant-lo a un caliu o a una brasa: la caramuixa feia flama, i amb ella encenien el llum o bé el foc.

També usaven la caramuixa carbonitzada i feta pols a tall d'esca, i amb aquest nom era coneguda; amb ella encenien la pipa, sovint amb tanta habilitat que d'un sol cop a la pedra foguera calaven foc al tabac. Generalment els pagesos solien portar una punta de banya de bestiar bovi d'uns 12 cm de llarg, tapada de baix i foradada a la punta, la qual omplien de carbó de caramuixa polvoritzat. Per a obtenir-lo cremaven les caramuixes, i les seves brases enceses les posaven dins de la banya i ho tapaven amb el seu propi pols per tal d'ofegar el caliu i reduir la caramuixa a carbó. Per encendre el tabac de la pipa hi posaven al des-sobre una polsada de l'esmentada esca, i posada la pipa a la boca, el fumador l'aguantava amb la mà esquerra junt amb la pedra foguera. Amb el *briquet* feia saltar l'espurna de la pedra, i ensem, pipava fort, i en havent calat foc a l'esca, amb el dit polze de la mà esquerra l'apretaven ràpidament sobre el tabac, que quedava encès tot seguit.

A Mallorca les caramuixes són, o eren, molt utilitzades per a fer canyissos per assecar les figues. A Binisalem solien emprar aquests canyissos en grans quantitats, i els feien amb dues barretes d'uns 2 m de llargada que sostenien les caramuixes lligades transversalment a elles.